

Uluslararası Sosyal
Bilimler Akademisi
Dergisi (USBAD)

International Journal of
Social Sciences
Academy (IJSA)

Yıl 8, Year 8, Sayı 21, Issue 21, Mart 2026, March 2026

e issn: 2687-2641

Özgünlük kontrolü

Authenticity process

DOI: 1757203

Makale türü: Araştırma
makalesi

Article type: Research
article

Geliş tarihi 02.08.2025

Submitted date

Kabul tarihi 01.12.2025

Accepted date

Elektronik yayın tarihi 20.03.2026

Online publishing date

Atıf Bilgisi / Reference Information

Kuloğlu, A., & Özer, M. (2026). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Yaşam Becerileri Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademisi Dergisi / International Journal of Social Sciences Academy*, 8(21), 49-82.

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ 5.SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAŞAM BECERİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Ayşenur KULOĞLU¹, Merve ÖZER²

Öz

Bu araştırma, 2024 yılında yayımlanan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) doğrultusunda hazırlanan ortaokul 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (SBDÖP)'nin, Yaşam Becerileri Projesi'nde belirtilen yaşam becerileri bağlamında incelenmesini amaçlamaktadır. Bu kapsamda, öğretim programında yer alan "Birlikte Yaşamak", "Evimiz Dünya", "Ortak Mirasımız", "Yaşayan Demokrasimiz", "Hayatımızdaki Ekonomi" ve "Teknoloji ve Sosyal Bilimler" adlı altı öğrenme alanında yer alan 19 öğrenme çıktısı ve 66 süreç bileşeni yaşam

¹Doç. Dr., Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, adonder@firat.edu.tr, Orcid: 0000-0003-0217-8497

²Doktora Öğr., Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, mer-ve1939@hotmail.com, Orcid:0000-0003-0082-9188

becerileri açısından analiz edilmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmış; elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, öğretim programında yer alan kazanımların büyük bir kısmının “İletişim ve Sosyal Beceriler” kategorisindeki yaşam becerileriyle ilişkilendirildiği görülmektedir. Özellikle dinleme ve düşünme becerileri, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve sosyal problem çözme becerileri öne çıkan beceriler arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra, “Yaratıcılık ve Girişimcilik” başlığı altında değerlendirilen takım çalışması, akran iş birliği ve etkinlik düzenleyebilme becerileri de öğretim programında geniş yer bulmuştur. Ayrıca “Aile Hayatım” ve “Kişisel Bakım ve Hijyen” kategorilerindeki yaşam becerilerine öğretim programında daha az yer verildiği tespit edilmiştir. Bu durum, öğrencilerin bireysel sorumluluk ve kişisel gelişim alanlarında daha fazla desteklenmesi gerektiğine işaret etmektedir. Sosyal Bilgiler dersinin tarih, kültür, çevre ve toplumsal yapı gibi çok yönlü içerikleriyle öğrencilerin çeşitli alanlardaki gelişimini desteklediği göz önüne alındığında, yaşam becerilerinin programa daha bütüncül bir biçimde entegre edilmesi önemli bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak, 2024 TYMM ile uyumlu olarak hazırlanan bu programın yaşam becerilerini daha kapsamlı şekilde içermesi, öğrencilerin sadece akademik değil, sosyal, duygusal ve kişisel gelişimlerine de katkı sağlayacaktır. Böylece öğrenciler, 21. yüzyılın gereklerine uygun şekilde donanımlı bireyler olarak yetiştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler dersi öğretim programı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, Yaşam becerileri, Sosyal bilgiler, Öğretim programı

An Analysis of the Century Of Türkiye Education Model’s 5th Grade Social Studies Curriculum in Terms of Life Skills

Abstract

This study aims to analyze the 5th Grade Social Studies Course Curriculum, developed in alignment with The Century of Türkiye Education Model published in 2024, within the framework of the life skills outlined in the Life Skills Project. In this context, a total of 19 learning outcomes and 66 process components included in six learning domains—“Living Together,” “Our Home: The World,” “Our Common Heritage,” “Our Living Democracy,” “Economy in Our Lives,” and “Technology and Social Sciences”—were examined through the lens of life skills. To ensure the reliability of the study, expert opinions were

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Yaşam Becerileri Açısından İncelenmesi

sought during the analysis process. The research employed the document analysis method, one of the qualitative research techniques, and the data were interpreted using content analysis. The findings reveal that a significant portion of the curriculum outcomes can be associated with life skills categorized under Communication and Social Skills. Notably, listening and reflective thinking skills, critical thinking, creative thinking, and social problem-solving skills emerge as prominent competencies. Additionally, skills categorized under Creativity and Entrepreneurship, such as teamwork, peer collaboration, and the ability to organize activities, are also extensively represented in the curriculum. However, it was found that life skills related to Family Life and Personal Care and Hygiene are less emphasized, indicating the need for enhanced support in areas of individual responsibility and personal development. Considering the multidisciplinary nature of the Social Studies course, which encompasses history, culture, environment, and social structure, a more holistic integration of life skills into the curriculum emerges as a critical need. In conclusion, enriching the program—designed in line with the 2024 The Century of Türkiye Education Model—with more comprehensive coverage of life skills would contribute not only to students' academic development but also to their social, emotional, and personal growth. In doing so, students will be better equipped to meet the demands of the 21st century as well-rounded individuals.

Keywords: Social Studies Course Curriculum, The Century of Türkiye Education Model, Life Skills, Social studies, Curriculum.

GİRİŞ

Günümüzde bilim ve teknolojinin ilerlemesiyle bireylerin hayatında önemli değişikliklerin olduğu görülmektedir. Bu değişiklikler sosyal hayat, ekonomi, sağlık, eğitim, bireysel yaşantı olmak üzere birçok alanda gözlemlenebilmektedir. Bireylerin teknolojik gelişmelere adapte olabilmeleri, yaşamdaki değişimleri farkında olarak kendilerini geliştirerek devam edebilmeleri günümüz şartlarında büyük önem taşımaktadır. Değişen ve gelişen hayata uyum sağlanabilmesi için bireylerin öz farkındalık, karar verme, problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcı bakış açısı gibi becerilere sahip olmaları gerekmektedir.

Literatürde bu beceriler yaşam becerileri olarak ifade edilmektedir (Who, 1993). Yaşam becerileri bireylerin, duygusal, sosyal, bilişsel, davranışsal olarak kendini geliştirerek günlük yaşantıdaki zorluklarla başa çıkabilmelerine yardımcı olan beceriler olarak tanımlanmaktadır (Desai, 2010; UNİCEF, 2003; Who, 2020).

Yaşam becerileri kişiler ve kurumlar tarafından farklı şekillerde ifade edilmiştir. Dünya Sağlık Örgütü (1997) karar verme, problem çözme, yaratıcı ve eleştirel düşünme, etkili iletişim, kişilerarası ilişki, öz farkındalık, empati kurabilme, duygularla baş edebilme, stresle baş etme olarak yaşam becerilerini sınıflandırmıştır. Ansari (2024) yaşam becerilerini, kişisel hijyen, ev işleri, tıbbi ve acil durumlarla başa çıkabilme gibi beceriler olarak ifade etmiştir. Tekin (2024) farklı sınıflandırmaları değerlendirerek geniş kapsamlı yaşam becerileri sınıflanmasını yapmıştır ve bu sınıflama Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1

Yaşam Becerileri (Tekin, 2024)

Sosyal Beceriler	Düşünme Becerileri	Duygu Yönetimi Becerileri
Girişimcilik	Eleştirel düşünme	Öz farkındalık
Dijital Yaşam	Yaratıcı düşünme	Duygularla başa çıkma
Empati kurabilme	Problem çözme	Stres yönetimi
İletişim	Karar verme	Zaman yönetimi
Tartışma	Analitik düşünme	Öfke yönetimi
İş birlikli çalışma		

Bireylerin bu becerilere sahip olarak günlük yaşama uyum sağlayabilen, kendini ve çevresini doğru yönde geliştirebilen, teknolojik gelişmelere hâkim olabilen, çevresiyle etkili iletişim kurabilen bireyler olmaları beklenmektedir (MEB, 2024a). Bu becerilerin bireylere kazandırılması bireylerin ve toplumların gelişmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Yaşam becerileri zamana ve topluma uyumu kolaylaştırdığı gibi aynı zamanda zorbalık, şiddet, alkol, sigara, uyuşturucu, teknoloji gibi bağımlılıklardan meydana gelebilecek sorunlarla başa çıkılacak bilişsel,

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim
Programının Yaşam Becerileri Açısından İncelenmesi

davranışsal, duygusal becerileri de kazandırmayı hedeflemektedir (Nasheeda vd., 2018). Ülkeler bu becerilerin öneminin farkındalığıyla yaşam becerilerinin kazandırılması için çalışmalar yapmışlardır (WHO, 2001; Vaisanen Hirsto, 2020). Yaşam becerilerinin kazandırılmasında erken çocukluktan itibaren programlar hazırlanarak kalıcı öğrenmeler gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı bireylerin yaşam becerileri kazanmaları için “Yaşam Becerileri Projesi” ni geliştirmiştir (MEB, 2024b). Yaşam becerileri ilkökul ve ortaokul düzeyinde ayrılarak öğrenci seviyelerine göre düzenlenmiştir. Ortaokul düzeyindeki bireyler için hazırlanan yaşam becerileri programı “Aile Hayatım, Kişisel Bakım ve Hijyen, İletişim ve Sosyal Beceriler, Sürdürülebilir Yaşam ve Çevre Bilinci, Yaratıcılık ve Girişimcilik” olmak üzere beş alt başlıktan oluşmak üzere hazırlanmıştır. Bu başlıkların içerikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

Aile Hayatım: Kişisel sorumluluk, sağlıklı beslenme, öz farkındalık, aile iş birliği, ev işleri gibi beceriler.

Kişisel Bakım ve Hijyen: Kişisel bakım, uyku düzeni, kişisel eşya bakımı gibi beceriler.

İletişim ve Sosyal Beceriler: Etkili iletişim, beden dili kullanımı, topluma saygı, duygu yönetimi gibi beceriler.

Sürdürülebilir Yaşam ve Çevre Bilinci: Çevre dostu uygulamalara hâkim olma, çevre bilinci, tasarruf bilinci gibi beceriler.

Yaratıcılık ve Girişimcilik: Yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, çevre ile işbirliği, bütçe planlama, takım çalışması, hedef belirleme gibi beceriler.

Belirtilen bu yaşam becerileri incelendiğinde farklı alanlarda bir bütün olarak bireyleri geliştirmeyi amaçladığı düşünülebilir. 2024 yılında geliştirilen Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) kapsamında bireylere bütüncül olarak yaklaşarak onların yaşam becerilerine hâkim olmaları

için projeler geliştirildiği gibi öğretim programlarında da bu becerilere yer verilmiştir (MEB, 2024c).

Sosyal Bilgiler dersi tarih, coğrafya, kültür, ekonomi, hukuk, vatandaşlık gibi birçok konuyu içerisinde barındırmaktadır (Şeker, 2024). Farklı konuların yer aldığı bu ders bireylerin yaşam becerileri ile de yakından ilgilidir. Literatür incelendiğinde Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (SBDÖP) (Bekiroğlu & Güllühan, 2022; Kaya, 2024; Mcwachande vd., 2023; Otuz vd., 2018) ve Sosyal Bilgiler dersinin uzantısı olduğu Hayat Bilgisi dersinin öğretim programlarında yaşam becerilerini inceleyen birçok çalışmanın yapıldığı görülmektedir (Akkaya & Çalışkan, 2022; Elgüna, Uysal, 2022; Gündoğan, 2017; Karakuş, 2021; Kılıç & Gültekin, 2015; Koç, 2020; Topaloğlu, 2023).

Öğrencilerin yaşam becerilerinin geliştirilmesi için öğretim programlarının bu konuda geliştirilmesi ve desteklemesi gerekmektedir (Mwachande, Lukindo, Mtitu, 2023). Bu kapsamda TYMM kapsamında yer alan ortak metin incelendiğinde, farklı disiplinlerde alan becerilerinin tanımlandığı, yaşam becerilerine ise en fazla sosyal bilimler alanında vurgu yapıldığı belirlenmiştir. Sosyal bilimler alan becerileri içerisinde düşünme becerileri, girişimcilik, sosyal katılım, değişimi algılama, sorgulama, tasarım (MEB, 2024d) gibi birçok yaşam becerisine yer verildiği görülmektedir. Bu nedenle alan becerileri içerisinde yer verilen yaşam becerilerinin TYMM 5. Sınıf SBDÖP’da ne düzeyde yer aldığı öğrencilerin yaşam becerilerinin gelişim süreci için önem taşımaktadır. Bu çalışma ile söz konusu SBDÖP’nda yer alan öğrenme çıktıları ve süreç bileşenleri yaşam becerileri açısından değerlendirilerek sonuçlarının literatüre katkı sunması hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda yaşam becerilerinin TYMM 5. Sınıf SBDÖP’de ne düzeyde yer aldığı sorusu araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır.

Araştırma Soruları

1) TYMM 5. Sınıf SBDÖP “Birlikte Yaşamak” öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktılarında hangi yaşam becerilerine yer vermiştir?

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim
Programının Yaşam Becerileri Açısından İncelenmesi

- 2) TYMM 5. Sınıf SBDÖP “Evimiz Dünya” öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktılarında hangi yaşam becerilerine yer vermiştir?
- 3) TYMM 5. Sınıf SBDÖP “Ortak Mirasımız” öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktılarında hangi yaşam becerilerine yer vermiştir?
- 4) TYMM 5. Sınıf SBDÖP “Yaşayan Demokrasimiz” öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktılarında hangi yaşam becerilerine yer vermiştir?
- 5) TYMM 5. Sınıf SBDÖP “Hayatımızdaki Ekonomi” öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktılarında hangi yaşam becerilerine yer vermiştir?
- 6) TYMM 5. Sınıf SBDÖP “Teknoloji ve Sosyal Bilimler” öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktılarında hangi yaşam becerilerine yer vermiştir?

YÖNTEM

Bu çalışmanın araştırma konusu ve amacı doğrultusunda nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada TYMM 5. Sınıf SBDÖP’teki öğrenme çıktıları MEB tarafından geliştirilmiş olan “Yaşam Becerileri Projesi”nde belirtilen yaşam becerileri kapsamında incelendiği için nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı, görsel, işitsel dijital materyallerin analizini kapsar (Bowen, 2009; Gökçe, 2006; Yıldırım & Şimşek, 2011).

Verilerin Toplanması

Araştırmada TYMM kapsamında hazırlanmış olan 5. sınıf SBDÖP incelenmiştir. Öğretim programı içerisinde “Birlikte Yaşamak”, “Evimiz Dünya”, “Ortak Mirasımız”, “Yaşayan Demokrasimiz”, “Hayatımızdaki Ekonomimiz” ve “Teknoloji ve Sosyal Bilimler” olmak üzere 6 öğrenme alanı ve bu öğrenme alanlarında yer alan 19 öğrenme çıktısı ve 66 süreç bileşeni incelenmiştir. 6 öğrenme alanı, öğrenme çıktısı ve süreç

bileşenleri MEB tarafından geliştirilen “Yaşam Becerileri Projesi”nde yer alan “Aile Hayatım, Kişisel Bakım ve Hijyen, İletişim ve Sosyal Beceriler, Sürdürülebilir Yaşam ve Çevre Bilinci, Yaratıcılık ve Girişimcilik” olmak üzere beş alt başlıkta yer alan yaşam becerileri açısından analiz edilmiştir.

Verilerin Analizi

TYMM 5. Sınıf SBDÖP’de yer alan öğrenme çıktıları ve süreç bileşenleri yaşam becerileri açısından içerik analiziyle incelenmiştir. İçerik analizi yazılı, sözel ve diğer materyallerin taşıdığı bilgi, mesajı nesnel ve sistematik olarak sınıflandırma yoluyla gerçeği araştıran bilimsel bir yaklaşımdır (Büyüköztürk vd., 2014). İçerik analizinin sonuçlarının güvenilirliğini, inandırıcılığını artırmak amacıyla analiz sonuçları çalışma konusuna hâkim alanında uzman iki öğretim üyesine gönderilmiştir. Uzmanlar araştırmacılar tarafından kendilerine ulaştırılan 5.sınıf SBDÖP’ü “Yaşam Becerileri Projesi” ndeki becerilere göre incelemiş ve içerik analizini gerçekleştirmiştir. Araştırmacılar yaptıkları analiz sonucu ile uzmanların analiz sonucunu karşılaştırarak aralarındaki uyuma bakılmıştır. Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen güvenilirlik formülü kullanılarak güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır.

$$\text{Güvenirlik Oranı} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}} \times 100$$

Araştırmacıların veri analiz sonuçları ile uzmanların ver analiz sonuçları arasındaki görüş birlikleri ve görüş ayrılıklarına bakılarak yapılan hesaplama sonucunda güvenilirlik değeri .91 olarak bulunmuştur. Miles ve Huberman (1994)’e göre .70’in üzerinde değer olması analizlerin güvenilir olduğunu gösterir. Bunun üzerine çalışma verilerinin güvenilir olduğu görülmüştür. Uzmanların analizler sonrasında belirttikleri görüş ayrılıkları değerlendirilerek gerekli revizyonlar yapılmış ve araştırmanın teyit edilebilirliğini artırmak amacıyla elde edilen veri analiz sonuçları son halini alarak öğrenme alanlarına göre açık, anlaşılır şekilde tablolastırılmıştır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim
Programının Yaşam Becerileri Açısından İncelenmesi

İçerik analizi sonucunda elde edilen bulgular tablolaştırılarak öğrenme çıktılarında yer alan yaşam becerileri belirtilmiştir. Öğrenme çıktıları öğrenme programında belirtilen numaralar ile tablolarda da belirtilmiştir. Örneğin SB.5.2.3. şeklindeki numaralandırmada “SB” sosyal bilgiler dersini, “5” sınıf düzeyini, “2” kaçıncı öğrenme alanı olduğunu, “3” ise öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktısının numarasını ifade etmektedir. Tablolarda süreç bileşenlerine karışıklık yaşanmaması adına açık bir şekilde yer verilmemiştir. Süreç bileşenleri öğrenme çıktılarının altında “a,b,c...” gibi harflerle tanımlanmıştır. Araştırmanın güvenilirliğinin artması açısından çalışma sonunda öğrenme çıktılarına ve süreç bileşenlerine yer verilmiştir (EK-1)

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde TYMM 5. sınıf SBDÖP’de yer alan 6 öğrenme alanı içerisinde yer alan 19 öğrenme çıktısı ve 66 süreç bileşeni yaşam becerileri kapsamında değerlendirilmiştir.

1) TYMM 5. Sınıf SBDÖP “Birlikte Yaşamak” Öğrenme Alanında Yer Alan Öğrenme Çıktılarında Yaşam Becerilerinin İncelenmesi

TYMM 5. Sınıf SBDÖP “Birlikte Yaşamak” öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktılarında yaşam becerileri incelenerek Tablo 2’de gösterilmiştir. Tablo 2’de öğrenme çıktılarına yer verilirken tablonun anlaşılabilirliğinin bozulmaması adına “Birlikte Yaşamak” öğrenme alanında yer alan 11 süreç bileşenine EK-1’de yer verilmiştir.

Tablo 2

TYMM 5.Sınıf SBDÖP “Birlikte Yaşamak” Öğrenme Alanında Yer Alan Öğrenme Çıktılarında Yaşam Becerilerinin Durumu

Öğrenme Alanı	Öğrenme Çıktıları Ve Süreç Bileşenleri	Yaşam Becerisi Alanı	Yaşam Becerileri
Birlikte Yaşamak	SB.5.1.1. Dâhil olduğu gruplar ve bu gruplardaki roller arasındaki ilişkileri çözümleyebilme a,b	Yaratıcılık ve Girişimcilik	- Takım Çalışması ve İş birliği - Bireysel ve Grup Hedefleri Belirleme
	SB.5.1.2. Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini yorumlayabilme a,b,c	İletişim ve Sosyal Beceriler	- Toplumsal Farkındalık - Hoşgörü ve Farklılıklara Saygı - Saygılı İletişim ve Ahlaki Değerler
	SB.5.1.3. Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini yorumlayabilme a,b,c,ç,d,e	İletişim ve Sosyal Beceriler Yaratıcılık ve Girişimcilik	- Toplumsal Farkındalık - Sosyal Etkinlik Düzenleme - Sosyal Problemlere Çözüm Üretme - Takım Çalışması ve İşbirliği - Etkinlik Düzenleme ve Organizasyon

(a,b,c,...: Süreç bileşenleri (EK.1))

“Birlikte Yaşamak” öğrenme alanında öğrencilerin aile ve çevresine ilişkin hak sorumluluklarını öğrenmesi, farklı kültürleri tanınması ve farklılıklara saygı duyarak toplumsal birliği destekleyici davranmayı öğrenmesi hedeflenmektedir (MEB, 2024c). “Birlikte Yaşamak” öğrenme alanı içerisinde yer alan 3 öğrenme çıktısı ve 11 süreç bileşeni yaşam becerileri açısından incelenmiştir. SB.5.1.1. “Dâhil olduğu gruplar ve bu gruplardaki roller arasındaki ilişkileri çözümleyebilme” öğrenme çıktısında “Yaratıcılık ve Girişimcilik” yaşam becerisi başlığında yer alan iki yaşam becerisinin yer aldığı görülmüştür. Bu öğrenme çıktısında bireylerin

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim
Programının Yaşam Becerileri Açısından İncelenmesi

takım çalışmalarında etkin olabilen, işbirliğini açık, hedef belirleyebilen bireyler olmaları hedeflenmiştir. SB.5.1.2 “Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini yorumlayabilme” öğrenme çıktısında iletişim becerilerinin ön plana çıktığı ve saygı ve hoşgörü üzerine kurulu iletişim becerilerinin var olduğu görülmektedir. SB.5.1.3. “Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini yorumlayabilme” öğrenme çıktısında iletişim becerileri ile sosyal problemlere çözüm üretebilme, yaratıcı ve girişimcilik becerisi ile etkinlik düzenleyebilme ve yönetebilme becerilerinin yer aldığı görülmüştür.

2) TYMM 5. Sınıf SBDÖP “Evimiz Dünya” Öğrenme Alanında Yer Alan Öğrenme Çıktılarında Yaşam Becerilerinin İncelenmesi

TYMM 5. sınıf SBDÖP “Evimiz Dünya” öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktılarında yaşam becerileri incelenerek Tablo 3’te gösterilmiştir. Tablo 3’te öğrenme çıktılarına yer verilirken tablonun anlaşılabilirliğinin bozulmaması adına “Evimiz Dünya” öğrenme alanında yer alan 14 süreç bileşenine EK-1’de yer verilmiştir.

Tablo 3

TYMM 5.Sınıf SBDÖP “Evimiz Dünya” Öğrenme Alanında Yer Alan Öğrenme Çıktılarında Yaşam Becerilerinin Durumu

Öğrenme Alanı	Öğrenme Çıktıları	Yaşam Becerisi Alanı	Yaşam Becerileri
Evimiz Dünya	SB.5.2.1. Yaşadığı ilin göreceli konum özelliklerini belirleyebilme a,b,c	Yaratıcılık ve Girişimcilik	• Eleştirel Düşünme ve Yaratıcı İfade
	SB.5.2.2. Yaşadığı ilde doğal ve beşerî çevredeki değişimi neden ve sonuçlarıyla yorumlayabilme	İletişim ve Sosyal Beceriler	• Ekolojik İzleme ve Raporlama • Çevresel Etki Değerlendirilmesi

a,b,c, ç	Sürdürülebilir Yaşam ve Çevre Bilinci	• Çevre Dostu Ulaşım Seçenekleri • Doğa Yürüyüşleri ve Ekosistem Gözlemleri • İklim Değişikliği ve Etkileri
SB.5.2.3. Yaşadığı ilde meydana gelebilecek afetlerin etkilerini azaltmaya yönelik farkındalık etkinlikleri düzenleyebilme	İletişim ve Sosyal Beceriler Yaratıcılık ve Girişimcilik	• Yaratıcı Düşünme Becerileri Geliştirme • Proje Tasarımı ve Planlama • Girişimcilik Fikirleri Geliştirme • Düzenli bir Yaşam Alanı Oluşturma • Kişisel Sorumluluk Bilinci Geliştirme • Etkinlik Düzenleme ve Organizasyon
a,b,c		
SB.5.2.4. Ülkemize komşu devletler hakkında bilgi toplayabilme	İletişim ve Sosyal Beceriler Yaratıcılık ve Girişimcilik	• Dinleme ve Düşünme Alıştırmaları • Eleştirel Düşünme ve Yaratıcı İfade • Fikirlerin Sunumu ve Geri Bildirim Alma
a,b,c,ç		

(a,b,c,...: Süreç bileşenleri (EK.1))

“Evimiz Dünya” öğrenme alanında öğrencilerin yaşadıkları bölgenin göreceli konumunu ve doğal-beşeri çevre özelliklerini tanımlarının yanı sıra olası afetleri, bu afetlerin yol açabileceği zararları ve bu zararların etkilerini azaltmaya yönelik önlemleri fark etmelerini amaçlamaktadır (MEB, 2024c). “Evimiz Dünya” öğrenme alanı içerisinde 4 öğrenme çıktısı ve 14 süreç bileşeni yer almaktadır. SB.5.2.1 kodlu “Yaşadığı ilin göreceli konum özelliklerini belirleyebilme” öğrenme çıktısında eleştirel düşünme ve yaratıcı ifade kurabilme yaşam becerisinin öne çıktığı görülmüştür. SB.5.2.2. “Yaşadığı ilde doğal ve beşerî çevredeki değişimi neden ve sonuçlarıyla yorumlayabilme” öğrenme çıktısı ekosistem, doğa ve çevre ile ilgili becerilerin gelişiminin ön plana çıktığı görülmüştür. SB.5.2.3. “Yaşadığı ilde meydana gelebilecek afetlerin etkilerini azaltmaya yönelik farkındalık

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim
Programının Yaşam Becerileri Açısından İncelenmesi

etkinlikleri düzenleyebilme” öğrenme çıktısının bireylerin proje, etkinlik düzenleyebilme bunlarla birlikte iletişim becerilerinin gelişmesini destekleyici olduğu görülmüştür. SB.5.2.4. “Ülkemize komşu devletler hakkında bilgi toplayabilme” öğrenme çıktısında ise dinleme becerileri, eleştirel düşünme ve bunların sonucunda elde edilen fikirlerin ifade edilebilmesi yaşam becerilerinin yer aldığı görülmüştür.

3) TYMM 5. Sınıf SBDÖP “Ortak Mirasımız” Öğrenme Alanında Yer Alan Öğrenme Çıktılarında Yaşam Becerilerinin İncelenmesi

TYMM 5. sınıf SBDÖP “Ortak Mirasımız” öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktılarındaki yaşam becerileri incelenerek Tablo 4’te gösterilmiştir. Tablo 4’te öğrenme çıktılarına yer verilirken tablonun anlaşılabilirliğinin bozulmaması adına “Ortak Mirasımız” öğrenme alanında yer alan 12 süreç bileşenine EK-1’de yer verilmiştir.

Tablo 4

TYMM 5. Sınıf SBDÖP “Ortak Mirasımız” Öğrenme Alanında Yer Alan Öğrenme Çıktılarında Yaşam Becerilerinin Durumu

Öğrenme Alanı	Öğrenme Çıktıları	Yaşam Becerisi Alanı	Yaşam Becerileri
Ortak Mirasımız	SB.5.3.1. Yaşadığı ildeki ortak miras öğelerine ilişkin oluşturduğu ürünü paylaşabilme	Yaratıcılık ve Girişimcilik	• Toplumsal Farkındalık • Topluluk Önünde Konuşma
	a,b,c	İletişim ve Sosyal Beceriler	• Özgün Eser Yazma Becerilerini Geliştirme
			• Proje Tasarımı ve Planlama
			• Kapsayıcı ve Erişilebilir Tasarım
			• Dinleyici ve Düşünme Alıştırmaları

		• Kendini İfade Etme Becerisi
SB.5.3.2. Anadolu'da ilk yerleşimleri kuran toplumların sosyal hayatlarına yönelik bakış açısı geliştirebilme a,b,c,ç,d,e	Yaratıcılık ve Girişimcilik İletişim ve Sosyal Beceriler	• Empati ve Duygusal Zeka Geliştirme • Dinleme ve Düşünme Alıştırmaları • Eleştirel Düşünme ve Yaratıcı İfade • Yaratıcı Düşünme Becerileri Geliştirme • Duygusal Zeka ve Girişimcilik
SB.5.3.3. Mezopotamya ve Anadolu medeniyetlerinin ortak mirasa katkılarını karşılaştırabilme a,b,c	İletişim ve Sosyal Beceriler	• Empati ve Duygusal Zeka Geliştirme • Eleştirel Düşünme ve Yaratıcı İfade

(a,b,c,...: Süreç bileşenleri (EK.1))

“Ortak Mirasımız” öğrenme alanında ortak miras kavramını ve öğelerini öğrenme, önemi, geçmiş medeniyetler ve bu medeniyetlerin ortak mirasa katkılarını öğrenebilme amaçları bulunmaktadır (MEB, 2024c). “Ortak Mirasımız” öğrenme alanında 3 öğrenme çıktısı ve 12 süreç bileşeni yer almaktadır. SB.5.3.1. “Yaşadığı ildeki ortak miras öğelerine ilişkin oluşturduğu ürünü paylaşabilme” öğrenme çıktısında bireylerin yaratıcı düşünme ile proje geliştirebilme, elde edilen çalışmanın sunumunu yapabilme yaşam becerilerini geliştirmelerine yer verilmiştir. SB.5.3.2. “Anadolu’da ilk yerleşimleri kuran toplumların sosyal hayatlarına yönelik bakış açısı geliştirebilme” öğrenme çıktısında empati yapabilme, eleştirel bakış açısı geliştirebilme, dinleme ve düşünme alıştırmaları yapabilme yaşam becerilerinin desteklendiği görülmektedir. SB.5.3.3. “Mezopotamya ve Anadolu medeniyetlerinin ortak mirasa katkılarını karşılaştırabilme” öğrenme çıktısında empati becerisini destekleyici olduğu görülmüştür.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim
Programının Yaşam Becerileri Açısından İncelenmesi

4) TYMM 5. Sınıf SBDÖP “Yaşayan Demokrasimiz” Öğrenme Alanında Yer Alan Öğrenme Çıktılarında Yaşam Becerilerinin İncelenmesi

TYMM 5. sınıf SBDÖP “Yaşayan Demokrasimiz” öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktılarında yaşam becerileri incelenerek Tablo 5’te gösterilmiştir. Tablo 5’te öğrenme çıktılarına yer verilirken tablonun anlaşılabilirliğinin bozulmaması adına “Yaşayan Demokrasimiz” öğrenme alanında yer alan 15 süreç bileşenine EK-1’de yer verilmiştir.

Tablo 5

TYMM 5.Sınıf SBDÖP “Yaşayan Demokrasimiz” Öğrenme Alanında Yer Alan Öğrenme Çıktılarında Yaşam Becerilerinin Durumu

Öğrenme Alanı	Öğrenme Çıktıları	Yaşam Becerisi Alanı	Yaşam Becerileri
Yaşayan Demokrasimiz	SB.5.4.1. Demokrasi ve cumhuriyet kavramları arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme a,b	Yaratıcılık ve Girişimcilik İletişim ve Sosyal Beceriler	• Yaratıcı Düşünme Becerileri Geliştirme • Eleştirel Düşünme ve Yaratıcı İfade
	SB.5.4.2. Toplum düzenine etkisi bakımından etkin vatandaş olmanın önemine yönelik çıkarımda bulunabilme a,b,c,ç,d	İletişim ve Sosyal Beceriler Sürdürülebilir Yaşam ve Çevre Bilinci	• Dinleme ve Düşünme Alıştırmaları • Toplumsal Farkındalık
	SB.5.4.3. Temel insan hak ve sorumluluklarının önemini sorgulayabilme a,b,c,ç	Sürdürülebilir Yaşam ve Çevre Bilinci Yaratıcılık ve Girişimcilik	• Toplumsal Farkındalık • Eleştirel Düşünme ve Yaratıcı İfade

SB.5.4.4. Bir ihtiyaç hâlinde veya sorun karşısında başvuru yapılabilecek kurumlar hakkında bilgi toplayabilme	İletişim ve Sosyal Beceriler Yaratıcılık ve Girişimcilik	• Çatışma Becerileri • Kriz Yönetimi ve Esneklik	Çözme
a,b,c,ç			
(a,b,c,...: Süreç bileşenleri (EK.1))			

“Yaşayan Demokrasimiz” öğrenme alanında öğrencilerin demokrasi ve cumhuriyet kavramlarını, etkin vatandaşlık özelliklerini, toplumsal hayatta yaşanması muhtemelen problemleri çözmek için iletişime geçilebilecek kurumlar hakkında bilgi ve beceri kazanmaları hedeflenmiştir (MEB, 2024c). “Yaşayan Demokrasimiz” öğrenme alanında 4 öğrenme çıktısı ve 15 süreç bileşeni yer almaktadır. SB.5.4.1. “*Demokrasi ve cumhuriyet kavramları arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme*” öğrenme çıktısında yaratıcı ve eleştirel düşünme yaşam becerilerinin yer aldığı, SB.5.4.2. “*Toplum düzenine etkisi bakımından etkin vatandaş olmanın önemine yönelik çıkarımda bulunabilme*” öğrenme çıktısında dinleme düşünme becerileri ile birlikte toplumsal farkındalık kazanabilme becerilerinin yer aldığı görülmüştür. SB.5.4.3. “*Temel insan hak ve sorumluluklarının önemini sorgulayabilme*” öğrenme çıktısında eleştirel düşünme ile toplumsal farkındalık kazanabilme becerilerinin olduğu ve SB.5.4.4. “*Bir ihtiyaç hâlinde veya sorun karşısında başvuru yapılabilecek kurumlar hakkında bilgi toplayabilme*” öğrenme çıktısında çatışma çözebilme ve kriz anı yönetimi yaşam becerilerinin yer aldığı görülmüştür.

5) TYMM 5. Sınıf SBDÖP “Hayatımızdaki Ekonomi” Öğrenme Alanında Yer Alan Öğrenme Çıktılarında Yaşam Becerilerinin İncelenmesi

TYMM 5. sınıf SBDÖP “Hayatımızdaki Ekonomi” öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktılarında yaşam becerileri incelenerek Tablo 6’da gösterilmiştir. Tablo 6’da öğrenme çıktılarına yer verilirken tablonun

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim
Programının Yaşam Becerileri Açısından İncelenmesi

anlaşılabilirliğinin bozulmaması adına “Hayatımızdaki Ekonomi” öğrenme alanında yer alan 8 süreç bileşenine EK-1’de yer verilmiştir.

Tablo 6

TYMM 5. SBDÖP “Hayatımızdaki Ekonomi” Öğrenme Alanında Yer Alan Öğrenme Çıktılarında Yaşam Becerilerinin Durumu

Öğrenme Alanı	Öğrenme Çıktıları	Yaşam Becerisi Alanı	Yaşam Becerileri
Hayatımızdaki Ekonomi	SB.5.5.1. Kaynakları verimli kullanmanın doğa ve insanlar üzerindeki etkisini yorumlayabilme a,b,c	Aile Hayatım Sürdürülebilir Yaşam ve Çevre Bilinci	• Çevre Bilinci Geliştirme • Enerji Tasarrufu ve Bilinci • İklim Değişikliği ve Etkileri • Çevresel Etki Değerlendirmesi
	SB.5.5.2. İhtiyaç ve isteklerini karşılamak için gerekli bütçeyi planlayabilme a,b	Aile Hayatım	• Finansal Sorumluluk ve Harcama Planı Yapma
	SB.5.5.3. Yaşadığı ildeki ekonomik faaliyetleri özetleyebilme a,b,c	Aile Hayatım İletişim ve Sosyal Beceriler	• Çevre Bilinci Geliştirme • Dinleme ve Düşünme Becerileri

(a,b,c...: Süreç bileşenleri (EK.1))

“Hayatımızdaki Ekonomi” öğrenme alanında öğrencilerin kaynakları doğru kullanma metotlarını, bu korumanın insanlar ve çevre üzerindeki etkilerini öğrenmelerini ve bütçe planlamanın önemini anlamalarını, bulundukları bölgede ekonomik faaliyetleri hakkında bilgi ve beceri sahibi olmalarını hedeflemektedir (MEB, 2024c). “Hayatımızdaki Ekonomi” öğrenme alanında 3 öğrenme çıktısı ve 8 süreç bileşeni bulunmaktadır. SB.5.5.1. “Kaynakları verimli kullanmanın doğa ve insanlar üzerindeki etkisini yorumlayabilme” öğrenme çıktısında çevre bilinci ve

çevrenin etkilerini anlayabilme becerilerinin yer aldığı görülmektedir. SB.5.5.2. “İhtiyaç ve isteklerini karşılamak için gerekli bütçeyi planlayabilme” öğrenme çıktısında ise finansal sorumluluk alabilme ve harcama planı yapabilme yaşam becerilerinin olduğu görülmüştür. SB.5.5.3. “Yaşadığı ildeki ekonomik faaliyetleri özetleyebilme” öğrenme çıktısında çevre bilinci ve düşünme becerilerinin yer aldığı görülmektedir.

6) TYMM 5. Sınıf SBDÖP “Teknoloji ve Sosyal Bilimler” Öğrenme Alanında Yer Alan Öğrenme Çıktılarında Yaşam Becerilerinin İncelenmesi

TYMM 5. sınıf SBDÖP “Teknoloji ve Sosyal Bilimler” öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktılarındaki yaşam becerileri incelenerek Tablo 7’de gösterilmiştir. Tablo 7’de öğrenme çıktılarına yer verilirken tablonun anlaşılabilirliğinin bozulmaması adına “Teknoloji ve Sosyal Bilimler” öğrenme alanında yer alan 6 süreç bileşenine EK-1’de yer verilmiştir.

Tablo 7

TYMM 5.Sınıf SBDÖP “Teknoloji ve Sosyal Bilimler” Öğrenme Alanında Yer Alan Öğrenme Çıktılarında Yaşam Becerilerinin Durumu

Öğrenme Alanı	Öğrenme Çıktıları	Yaşam Becerisi Alanı	Yaşam Becerileri
Teknoloji ve Sosyal Bilimler	SB.5.6.1. Teknolojik gelişmelerin toplum hayatına etkilerini tartışabilme	Aile Hayatım	• Çevre Bilinci Geliştirme
		Sürdürülebilir Yaşam ve Çevre Bilinci	• Enerji Tasarrufu ve Bilinci
	a,b,c		• İklim Değişikliği ve Etkileri
			• Çevresel Etki Değerlendirmesi
	SB.5.6.2. Teknolojik ürünlerin bilinçli kullanımının önemine ilişkin ürün oluşturabilme	Aile Hayatım	• Finansal Sorumluluk ve Harcama Planı
		Yaratıcılık ve girişimcilik	• Yapma
	a,b,c		• Bütçe planlama

(a,b,c...: Süreç bileşenleri (EK.1))

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Yaşam Becerileri Açısından İncelenmesi

“Teknoloji ve Sosyal Bilimler” öğrenme alanında öğrencilerin teknolojik ürünlerin bilinçli kullanımının önemini anlamaları, teknolojinin topluma etkilerini öğrenmeleri hedeflenmektedir (MEB, 2024c). “Teknoloji ve Sosyal Bilimler” öğrenme alanında 2 öğrenme çıktısı ve 6 süreç bileşeni yer almaktadır. SB.5.6.1. *“Teknolojik gelişmelerin toplum hayatına etkilerini tartışabilme”* öğrenme çıktısında çevre bilincinin gelişmesi, enerji tasarrufu bilinci, iklim ve etkilerini düşünebilme becerilerinin yer aldığı görülmüştür. SB.5.6.2. *“Teknolojik ürünlerin bilinçli kullanımının önemine ilişkin ürün oluşturabilme”* öğrenme çıktısında finansal sorumluluk ve harcama planı yapabilme becerilerine yer verilmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) kapsamında geliştirilen 5. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (SBDÖP) öğrenme çıktılarında yaşam becerilerinin yansımalarını incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen Yaşam Becerileri Projesi temel alınarak belirlenen beceriler, programın kazanımları bağlamında analiz edilmiştir. Bu kapsamda programdaki öğrenme alanları incelenmiş, veriler toplanmış ve nitel doküman analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir.

TYMM 5. sınıf SBDÖP’de altı öğrenme alanı yer almakta olup her biri farklı bilgi ve beceri setlerini kapsamaktadır (MEB, 2024c). “Birlikte Yaşamak” ve “Ortak Mirasımız” öğrenme alanlarında yer alan öğrenme çıktıları ve süreç bileşenleri incelendiğinde, yaşam becerileri açısından özellikle yaratıcılık ve girişimcilik ile iletişim ve sosyal beceriler kategorilerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Programda eleştirel ve yaratıcı düşünme, etkili iletişim, dinleme ve kendini ifade etme gibi becerilere sıkça yer verilmiştir. Yaratıcılık ve girişimcilik bağlamında ise takım çalışması, iş birliği, organizasyon düzenleme ve problem çözme gibi beceriler öne çıkmaktadır. Bu tür beceriler, bireylerin kendilerini etkili biçimde ifade etmelerini, çevresiyle sağlıklı iletişim kurmalarını ve

topluluk önünde konuşma yetkinliklerini geliştirmelerini desteklemektedir. Bu bulgular, literatürdeki önceki araştırmalarla paralellik göstermektedir. Bekiroğlu ve Güllühan (2022), Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde en fazla kişiler arası ilişkiler, takım çalışması, problem çözme, liderlik ve girişimcilik gibi temel yaşam becerilerine yer verildiğini; ikinci sıradaysa sorumluluk, esneklik ve güven gibi bireysel nitelikte becerilerin bulunduğunu belirtmiştir. Benzer biçimde Mutlu (2024), 2018 SBDÖP'nin yaşam becerileri açısından temel kazanımları içerdiğini tespit etmiştir. Elgün ve Uysal (2022) ise ilkökul düzeyinde inceledikleri 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerinin yoğun, iletişim ve duygularla başa çıkma becerilerinin ise sınırlı olduğunu ifade etmişlerdir.

“Evimiz Dünya”, “Hayatımızdaki Ekonomi” ve “Teknoloji ve Sosyal Bilimler” öğrenme alanlarında çevre bilinci, iklim farkındalığı ve sürdürülebilir yaşam becerilerinin yer aldığı görülmüştür. Bu durum, yalnızca bilgi düzeyinde değil, aynı zamanda ekopedagojik bir yaklaşımın da programda benimsendiğini göstermektedir. Ekopedagoji, bireylerin çevreyle uyumlu biçimde yaşamasını, ekolojik farkındalık kazanmasını ve sürdürülebilir dünya bilincine ulaşmasını hedefleyen eleştirel bir eğitim anlayışıdır (Gadotti, 2008; Kahn, 2010). Programda çevre, iklim ve ekolojik krizlerin toplumsal etkileri ele alınmakta; bu da öğrencilerin çevreyle ilgili konulara eleştirel bir bakış geliştirmesine katkı sağlamaktadır. “Hayatımızdaki Ekonomi” ve “Teknoloji ve Sosyal Bilimler” öğrenme alanlarında ise öğrencilerin kaynakları verimli kullanma, sorumlu tüketici olma ve ekonomik farkındalık becerilerini geliştirmeye odaklanıldığı görülmüştür. Bu alanlarda öğrencilerin yalnızca teorik bilgi edinmesi değil, aynı zamanda ekonomik bilinç geliştirmesi de amaçlanmaktadır. Bu yaklaşım, OECD (2019) tarafından vurgulanan sürdürülebilir yaşam ve finansal farkındalık hedefleriyle örtüşmektedir.

Öte yandan, Mwachande, Lukindo ve Mtitu (2023) tarafından yapılan çalışmada sosyal bilgiler müfredatlarının yaşam becerilerini kazandırma açısından yetersiz olduğu, öğretmenlerin bu becerileri çoğunlukla teorik

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim
Programının Yaşam Becerileri Açısından İncelenmesi

düzeyde aktardıkları, uygulama aşamasında ise çeşitli güçlüklerle karşılaştıkları belirtilmiştir. Bu durum, Türkiye’deki mevcut eğitim ortamları için de geçerlidir. Öğrencilerin yoğun sınav süreçlerine hazırlanmak zorunda kalmaları, yaşam becerilerinin uygulamalı öğretimini sınırlamakta ve bu becerilerin geri planda kalmasına neden olmaktadır. Bu nedenle yaşam becerilerinin yalnızca programda yer alması değil, etkili biçimde kazandırılmasını sağlayacak uygulamalı öğretim stratejilerinin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Dönmez (2024) tarafından yapılan araştırmada, 4. sınıflara yönelik geliştirilen yaşam becerileri programının öğrenciler üzerinde olumlu etkiler yarattığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, öğretim programlarında yaşam becerilerinin yer almasının öğrenci gelişimi üzerindeki önemini desteklemektedir. Ancak 5. sınıf SBDÖP incelendiğinde, Yaşam Becerileri Projesi kapsamında belirlenen “Aile Hayatım” ve “Kişisel Bakım ve Hijyen” başlıklarındaki sorumluluk, öz farkındalık, aile içi iş birliği ve kişisel bakım becerilerine ya çok sınırlı biçimde yer verildiği ya da hiç değinilmediği görülmüştür. Oysa yaşam becerilerinin öğretim programlarına bütüncül biçimde entegre edilmesi, öğrencilerin sosyal, duygusal ve düşünme becerilerini geliştirerek geleceğin zorluklarıyla baş edebilen bireyler olmalarını destekleyecektir (Prajapati ve ark., 2017). Ayrıca günümüz dijital çağında bireylerin dijital iletişim bilinci ve dijital içerik üretme becerileri gibi çağdaş yaşam becerileriyle donatılması, hem bireysel hem de toplumsal gelişim açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle, yaşam becerilerinin gelişen dünya koşullarına uygun biçimde sürekli güncellenmesi gerekmektedir.

Genel olarak 5. sınıf SBDÖP yaşam becerileri açısından incelendiğinde, yaratıcılık ve girişimcilik, iletişim ve sosyal beceriler, eleştirel düşünme, takım çalışması ve etkin iletişim gibi becerilerin ön plana çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte, Aile Hayatım ve Kişisel Bakım ve Hijyen alanlarındaki yaşam becerilerinin sınırlı oluşu, programın duyuşsal ve bireysel gelişim boyutlarının güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu araştırmanın sonuçları, programın ağırlıklı olarak bilişsel becerilere

odaklandığını ortaya koymuştur. Ancak öğretim programının yalnızca bilişsel becerilerle sınırlı kalmaması; öz farkındalık, sorumluluk, öz yönetim ve kişisel bakım gibi temel yaşam becerilerini de kapsayacak biçimde yeniden yapılandırılması gerekmektedir.

ÖNERİLER

5. SBDÖP’de sosyal beceriler, iletişim becerileri, üst düzey düşünme becerilerine sıklıkla yer verilirken kişisel bakım, öz yönetim, sorumluluk gibi becerilere de daha fazla yer verilmesi öğrencilerin bütüncül gelişimini destekleyebilir. Programda yaşam becerilerine duyuşsal ve psikomotor boyutlarıyla da yer verilmesi önerilmektedir. Bu araştırma doküman analizi yöntemiyle yürütülmüştür. Gelecekte yapılacak çalışmalarda karma yöntem ya da durum çalışması gibi farklı araştırma desenleri kullanılabilir. Ayrıca, TYMM’ye göre geliştirilen 6. Sınıf SBDÖP incelenerek 5. sınıfla karşılaştırmalı analizler yapılabilir. Bunun yanında, farklı derslerin öğretim programları incelenerek disiplinlerarası yaşam becerilerinin varlığı tartışılabilir.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Akkaya, A., & Çalışkan, N. (2022). Hayat Bilgisi Dersi 3. Sınıf kazanım ve konularının temel yaşam becerileri ve değerler açısından incelenmesi. In IX. *International Eurasian Educational Research Congress*. 30-46.
- Bektaş, Ö. (2019). Sosyal bilimler ve sosyal bilgiler. R. Turan & T. Yıldırım (Ed.), *Sosyal bilgilerin temelleri içinde* (s. 1-32). Anı Yayıncılık.
- Bekiroğlu, D., & Güllühan, N. Ü. (2022). Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde yaşam becerilerinin eğilimleri: Bir meta-sentez çalışması. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 1-35.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim
Programının Yaşam Becerileri Açısından İncelenmesi

- Dönmez, N. (2024). *Senaryo temelli 4.sınıf yaşam becerileri öğretim programı tasarısının öğrencilerin yaşam becerilerine etkisinin incelenmesi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Elgüna, İ. Ö., & Uysal, F. (2022). Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı kazanımlarının yaşam becerileri kapsamında incelenmesi. *Hayat*, 9(2), 122-135.
- Gadotti, M. (2008). Education for sustainability: A critical contribution to the Decade of Education for Sustainable Development. *Green Theory and Praxis: The Journal of Ecopedagogy*, 4(1), 15-64. <https://doi.org/10.3903/gtp.2008.4.1.2>
- Görçam, K. S., & Kılıçoğlu, G. (2024). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve ders kitaplarının sosyoloji konuları açısından incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 28(1), 235-248. <https://doi.org/10.20296/tsadergisi.1399414>
- Güney, M. (2021). *Okul öncesi eğitime devam eden çocukların yaşam becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Gündoğan, A. (2017). 2015 Hayat Bilgisi Öğretim Programının sosyal beceriler bağlamında incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 437-456.
- Hanbury, C. (2008). *The life skills handbook*. <https://www.childrenforhealth.org/wpcontent/uploads/2016/11/Download-4-LifeSkills-Handbook.pdf>
- Kahn, R. (2010). *Critical pedagogy, ecoliteracy, and planetary crisis: The ecopedagogy movement*. Peter Lang.
- Kaya, D. K. (2024). *İlkokul öğrencilerinin yaşam becerileri ile hayat bilgisi dersinin yaşam becerileri edindirmesine yönelik öğretmen ve veli görüşleri*. (Doktoratezi). <https://acikerisim.uludag.edu.tr/entities/publication/63e1d25d-dda3-4828-9fb3-a6bf13902cf1>
- Kennedy, F., Pearson, D., Brett-Taylor, L., & Talreja, V. (2014). The life skills assessment scale: Measuring life skills of disadvantaged children in the developing world. *Social Behavior and Personality*, 42(2), 197-210.

- Kılıç, Z., & Gültekin, M. (2015). Hayat Bilgisi dersinde öğrencilerin yaşam becerilerinin geliştirilmesinde etkin öğrenme uygulamaları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (2), 261-281.
- Koç, E. S. (2020). Yaşam becerilerinin hayat bilgisi dersi öğretim programlarında yer alma durumu. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(2), 605-624.
- Koran, N. (2020). Yaşam becerileri. Azize Ummanel (Ed.) içinde, *Yaşam becerilerinin tanımı ve önemi* (s.128). İstanbul Açıkta ve Uzaktan Eğitim Yayınları.
- Külekçi Akyavuz, E., & Karakaş, A. (2020). Öğretmen adaylarının yaşam becerilerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 9(4), 1832-1851.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018). *Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı*. Ankara. 05.02.2024 tarihinde <https://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=325> adresinden erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2024a). *İlkokul ve Ortaokullarda Yaşam Becerileri Projesi*. <https://www.meb.gov.tr/ilkokul-ve-ortaokullarda-yasam-becerileri-projesi-hayata-geciriliyor/haber/35326/tr>
- Millî Eğitim Bakanlığı (2024b). *Temel Eğitimde Yaşam Becerileri Ortaokul Etkinlik Kitabı*. <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://tegm.meb.gov.tr/dosya/yasambecerileri/ortaokuletkinlikkitabi.pdf>
- Millî Eğitim Bakanlığı (2024c). *Sosyal Bilgiler Dersi 5.Sınıf*. <https://tymm.meb.gov.tr/ogretim-programlari/sosyal-bilgiler-dersi/6>
- Millî Eğitim Bakanlığı (2024d). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortak Metni. <https://tymm.meb.gov.tr/ortak-metin>
- Mutlu, D. (2024). 4. sınıf sosyal bilgiler öğretim programı ve ders kitabının temel yaşam becerileri açısından incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Mwachande, I., Lukindo, J., & Mtitu, E. (2023). Stakeholders' perceptions of improving students' acquisition of life skills competencies through social science curricula. *Social Education Research*, 144-152.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim
Programının Yaşam Becerileri Açısından İncelenmesi

- Nasheeda, A., Abdullah, H. B., Krauss, S. E., & Ahmed, N. B. (2018). A narrative systematic review of life skills education: Effectiveness, research gaps and priorities. *International Journal of Adolescence and Youth*, 24(3), 362–379. <https://doi.org/10.1080/02673843.2018.1479278>
- OECD. (2019). *OECD skills outlook 2019: Thriving in a digital world*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/df80bc12-en>
- Otuz, B., Görkaş-Kayabaşı, B., & Ekici, G. (2018). 2017 Sosyal bilgiler dersi öğretim programının beceri ve değerlerinin anahtar yetkinlikler açısından analizi. *Journal of Theoretical Educational Science*, 11(4), 944-972. <https://doi.org/10.30831/akueg.409791>
- Özcan, Y. (2021). *Acil yardım ve afet yönetimi bölümü öğrencilerinin yaşam becerilerinin meslek tercihleri üzerine etkisi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Özkan Elgün, İ., & Uysal, F. (2022). Hayat bilgisi dersi öğretim programı kazanımlarının yaşam becerileri kapsamında incelenmesi. *Başkent Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 9(2), 122-135.
- Singh, B. D., & Menon, R. (2015). *Life skills in India an overview of evidence and current practices in our education system*. Central Square Foundation.
- Selçuk, A. M. (2019). *Öğretim elemanlarının yaşam becerileri hakkındaki görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- UNESCO (2013). *Skills for life for children: life skills and psychosocial support for children in emergencies; teacher guide for children*. <http://education4resilience.iiep.unesco.org/en/node/1034>
- Papacharisis, V., Goudas, M., Danish, S. J., & Theodorakis, Y. (2005). The effectiveness of teaching a life skills program in a sport context. *Journal of Applied Sport Psychology*, 17(3), 247-254.
- Prajapati, R., Sharma, B., & Sharma, D. (2017). Significance of life skills education. *Contemporary Issues in Education Research*, 10(1), 1–6. <https://doi.org/10.19030/cier.v10i1.9875>

- Topaloğlu, S. (2023). *Hayat bilgisi ders içeriklerinin temel yaşam becerileri ve değerler bakımından analizi ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://www.proquest.com/docview/2925077374?pqorigsite=gscholar&fromopenview=true&sourcetype=Dissertations%20&%20Theses>
- UNICEF (2019). *Comprehensive life skills framework*. 20.01.2024 tarihinde <https://www.unicef.org/india/media/2571/file/Comprehensive-lifeskills-framework.pdf> adresinden erişilmiştir.
- World Health Organization (WHO). (1997). *Life skills education for children and adolescents in schools. Programme on Mental Health World Health Organization*. Geneva, Switzerland: World Health Organization. 18.02.2024 tarihinde https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/63552/WHO_MNH_PSF_93.7_A_Rev.2.pdf adresinden erişilmiştir.
- Yalçıntaş Sezgin, E., & Ulus, L. (2019). *Yaşam becerileri*. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin yayınları
- Yıldırım, Y., & Temel, Z. F. (2020). Yaşam becerileri eğitim programının anasınıfına devam eden çocukların yaşam becerilerine ve sosyal uyumlarına etkisinin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 34(2), 384-405.

GENİŞLETİLMİŞ ÖZET

Araştırmanın Amacı

Değişen ve gelişen hayata uyum sağlanabilmesi için bireylerin öz farkındalık, karar verme, problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcı bakış açısı, öz düzenleme, iletişim gibi becerilere sahip olmaları gerekmektedir. Bu becerilere yaşam denilmektedir. Yaşam becerileri bireylerin, duygusal, sosyal, bilişsel, davranışsal olarak kendini geliştirerek günlük yaşantıdaki zorluklarla başa çıkabilmelerine yardımcı olan beceriler olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı bireylerin yaşam becerileri kazanmaları için “Yaşam Becerileri Projesi” ni geliştirmiştir. Ortaokul düzeyindeki bireyler için hazırlanan yaşam becerileri programı “Aile Hayatım, Kişisel Bakım ve Hijyen, İletişim ve Sosyal Beceriler, Sürdürülebilir Yaşam ve Çevre Bilinci, Yaratıcılık ve

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Yaşam Becerileri Açısından İncelenmesi

Girişimcilik” olmak üzere 5 alt başlıktan oluşmak üzere hazırlanmıştır. Sosyal Bilgiler dersi tarih, coğrafya, kültür, ekonomi, hukuk, vatandaşlık gibi birçok konuyu içerisinde barındırmaktadır (Şeker, 2024). Farklı konuların yer aldığı bu ders bireylerin yaşam becerileri ile de yakından ilgilidir. Bu çalışma ile Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında geliştirilen 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan öğrenme çıktılarının yaşam becerileri açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmanın araştırma konusu ve amacı doğrultusunda nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada TYMM 5. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki öğrenme çıktıları MEB’in geliştirilmiş olduğu “Yaşam Becerileri Projesi”nde belirtilen yaşam becerileri kapsamında inceleneceği için nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Araştırmada TYMM kapsamında hazırlanmış olan 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı incelenecektir. Öğretim programı içerisinde “Birlikte Yaşamak”, “Evimiz Dünya”, “Ortak Mirasımız”, “Yaşayan Demokrasimiz”, “Hayatımızdaki Ekonomimiz” ve “Teknoloji ve Sosyal Bilimler” olmak üzere 6 öğrenme alanı ve bu öğrenme alanlarında yer alan 19 öğrenme çıktısı ve 66 süreç bileşeni incelenmiştir. 6 öğrenme alanı, öğrenme çıktısı ve süreç bileşenleri MEB tarafından geliştirilen “Yaşam Becerileri Projesi”nde yer alan “Aile Hayatım, Kişisel Bakım ve Hijyen, İletişim ve Sosyal Beceriler, Sürdürülebilir Yaşam ve Çevre Bilinci, Yaratıcılık ve Girişimcilik” olmak üzere 5 alt başlıkta yer alan yaşam becerileri açısından analiz edilecektir.

TYMM 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda yer alan öğrenme çıktılarının ve süreç bileşenleri yaşam becerileri açısından içerik analiziyle incelenmiştir. İçerik analizinin sonuçlarının güvenilirliğini artırmak amacıyla analiz sonuçları çalışma konusuna hakim alanında uzman 2 öğretim üyesine gönderilmiştir. Araştırmacılar yaptıkları analiz sonucu ile uzmanların analiz sonucunu karşılaştırarak aralarındaki uyuma bakılmıştır. Güvenirlik hesabı yapılmış .91 değeri bulunarak analizlerin güvenilir olduğuna ulaşılmıştır. Uzmanların analizler sonrasında belirttikleri görüş ayrılıkları değerlendirilerek gerekli revizyonlar yapılmış ve veriler son haline alarak öğrenme alanlarına göre tablolastırılmıştır.

Araştırmanın Bulguları

TYMM 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda 6 öğrenme alanı bulunmaktadır. Bu alanlar konu içerikleri açısından farklı alanlara dair bilgiler vermektedir. Öğrenme çıktıları incelendiğinde yaşam becerileri açısından yaratıcılık ve girişimcilik ve iletişim, sosyal beceriler alanında yer alan becerilerin yoğunlukta olduğu görülmüştür. Bu kapsam da iletişim ve sosyal becerilerden eleştirel ve yaratıcı düşünme, dinleme, kendini ifade edebilme, etkili iletişim becerilerine sık bir şekilde yer verildiği görülmektedir. Yaşam becerilerinden yaratıcılık ve girişimcilik alanına oldukça fazla yer verildiği görülmüştür. Bu beceri alanında yaratıcı düşünme, takım çalışması yapabilme, işbirliği kurabilme, etkinlik, organizasyon düzenleyebilme ortaya çıkabilecek problemleri çözebilme becerilerinin yoğunlukta olduğu görülmektedir. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı incelendiğinde Yaşam Becerileri Projesi kapsamında yer alan Aile Hayatım ve Kişisel Bakım ve Hijyen başlıklarında yer alan sorumluluk, öz farkındalık, aile iş birliği, kişisel bakım gibi yaşam becerilerine çok az yer verildiği bazılarına ise hiç yer verilmediği görülmektedir.

EXTENDED ABSTRACT

Aim

In order to adapt to an ever-changing and evolving world, individuals must acquire a range of essential competencies such as self-awareness, decision-making, problem-solving, critical thinking, creativity, self-regulation, and effective communication. These competencies are collectively referred to as life skills. Life skills are defined as a set of emotional, social, cognitive, and behavioral abilities that enable individuals to manage daily challenges and navigate their lives successfully. In Türkiye, the Ministry of National Education has developed the Life Skills Project to equip individuals with these essential competencies. The life skills curriculum designed for middle school students comprises five main categories: Family Life, Personal Care and Hygiene, Communication and Social Skills, Sustainable Living and Environmental Awareness, and Creativity and Entrepreneurship. The Social Studies course integrates a wide range of interdisciplinary content areas, including history, geography, culture, economics, law, and citizenship (Şeker, 2024). Given its multidimensional nature, the Social Studies curriculum is closely linked to the development of life skills in students. The aim of this study is to examine the learning outcomes included in the 5th

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Yaşam Becerileri Açısından İncelenmesi

Grade Social Studies Curriculum—developed within the framework of The Century of Türkiye Education Model—in terms of the life skills they promote.

Method

In line with the research topic and objectives, this study adopts a qualitative research approach. As the study aims to examine the learning outcomes of the 5th Grade Social Studies Curriculum—developed under The Century of Türkiye Education Model—within the framework of the life skills outlined in the Ministry of National Education’s Life Skills Project, the qualitative method of document analysis has been employed. The primary data source for the study is the 5th Grade Social Studies Curriculum aligned with The Century of Türkiye Education Model. Within this curriculum, six learning domains—Living Together, Our Home: The World, Our Common Heritage, Our Living Democracy, Economy in Our Lives, and Technology and Social Sciences—were examined. A total of 19 learning outcomes and 66 process components associated with these domains were analyzed. These six learning domains, along with their respective outcomes and process components, were analyzed in terms of the five subcategories of life skills identified in the Life Skills Project developed by the Ministry of National Education: Family Life, Personal Care and Hygiene, Communication and Social Skills, Sustainable Living and Environmental Awareness, and Creativity and Entrepreneurship.

The learning outcomes and process components within The Century of Türkiye Education Model 5th Grade Social Studies Curriculum were examined through content analysis in relation to life skills. To enhance the reliability of the content analysis results, the findings were submitted to two subject-matter experts with expertise in the field. The researchers compared their own analyses with those of the experts to assess the level of agreement. A reliability coefficient of .91 was calculated, indicating a high degree of reliability in the analyses. Divergences in expert opinions were carefully reviewed, necessary revisions were made accordingly, and the finalized data were organized into tables based on the respective learning domains.

Findings

The 5th Grade Social Studies Curriculum developed under The Century of Türkiye Education Model comprises six distinct learning domains, each offering content related to various subject areas. An analysis of the learning outcomes reveals a strong emphasis on life skills associated with Creativity and Entrepreneurship as well as Communication and Social Skills. Within this framework, frequent references are made to critical and creative thinking, active listening, self-expression, and effective communication skills. Particularly, the curriculum places considerable focus on the domain of Creativity and Entrepreneurship. This domain prominently features skills such as creative thinking, teamwork, collaboration, event planning and organization, and problem-solving. An examination of the Social Studies Curriculum reveals that life skills associated with the Family Life and Personal Care and Hygiene domains of the Life Skills Project—such as responsibility, self-awareness, family cooperation, and personal care—are given minimal attention, and some of these skills are not addressed at all.

Etik Komite Onayı: Bu araştırma için Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan (11/04/2025-33523) etik izin alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Yazarlar; bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanması için eşit düzeyde katkı sağlamışlardır.

Çıkar Çatışması: Yazar(lar); bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Finansal Destek: Yazar(lar); bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Yapay Zekâ Kullanımı Bildirimi: Yazar (lar); bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanması için herhangi bir yapay zekâ aracından faydalanmamıştır.

EK-1

5.SINIF SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMI ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Yaşam Becerileri Açısından İncelenmesi

Öğrenme Alanı	Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri
BİRLİKTE YAŞAMAK	SB.5.1.1. Dâhil olduğu gruplar ve bu gruplardaki rolleri arasındaki ilişkileri çözümleyebilme a) Dâhil olduğu grupları ve bu gruplardaki rollerini belirler. b) Dâhil olduğu gruplar ile bu gruplardaki rolleri arasındaki ilişkileri belirler.
	SB.5.1.2. Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini yorumlayabilme a) Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini örnekler üzerinden belirler. b) Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini yazılı, görsel veya dijital ürünlere dönüştürür. c) Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini ifade eder.
	SB.5.1.3. Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerine katkı sağlayabilme a) Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerini sorgular. b) Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma faaliyetleri için birlikte çalışabileceği grup üyeleriyle iletişim kurar. c) Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma faaliyetleri için görev paylaşımında bulunur. ç) Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma faaliyetleri için fikir üretir. d) Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerine ilişkin üretilen fikirleri müzakere eder. e) Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerine ilişkin üretilen fikri uygulamak için eyleme geçer.
Öğrenme Alanı	Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri
EVİMİZ DÜNYA	SB.5.2.1. Yaşadığı ilin göreceli konum özelliklerini belirleyebilme a) Yaşadığı ilin göreceli konum özelliklerini belirler. b) Yaşadığı ilin göreceli konum özelliklerini görselleştirir. c) Yaşadığı ilin göreceli konum özelliklerini özetler.
	SB.5.2.2. Yaşadığı ilde doğal ve beşerî çevredeki değişimi neden ve sonuçlarıyla yorumlayabilme a) Yaşadığı ilde doğal ve beşerî çevrenin değişimine neden olan unsurları inceler. b) Yaşadığı ilde doğal ve beşerî çevrenin değişiminden etkilenen unsurları inceler. c) Yaşadığı ilde doğal ve beşerî çevrede meydana gelen değişimin etkilerini sorgular.

	ç) Yaşadığı ilde doğal ve beşerî çevrede meydana gelen değişimin neden ve sonuçlarını elde ettiği bilgilere dayanarak ifade eder.
	SB.5.2.3. Yaşadığı ilde meydana gelebilecek afetlerin etkilerini azaltmaya yönelik farkındalık etkinlikleri düzenleyebilme a) Yaşadığı ilde meydana gelebilecek afetlerin etkilerini azaltmaya yönelik farkındalık etkinlik planı yapar. b) Yaşadığı ilde meydana gelebilecek afetlerin etkilerini azaltmaya yönelik hazırladığı farkındalık etkinliğini uygular. c) Yaşadığı ilde meydana gelebilecek afetlerin etkilerini azaltmaya yönelik hazırladığı farkındalık etkinliğini değerlendirir.
	SB.5.2.4. Ülkemize komşu devletler hakkında bilgi toplayabilme a) Ülkemize komşu devletlerle ilgili bilgilere ulaşmak amacıyla kullanacağı kaynakları belirler. b) Ülkemize komşu devletlerle ilgili bilgileri belirlediği kaynaklardan bulur. c) Ülkemize komşu devletlerle ilgili belirlediği kaynaklardan edindiği bilgileri doğrular. ç) Ülkemize komşu devletlerle ilgili belirlediği kaynaklardan edindiği bilgileri kaydeder.
Öğrenme Alanı	Öğrenme Çıktısı ve Süreç Bileşenleri
ORTAK MİRASIMIZ	SB.5.3.1. Yaşadığı ildeki ortak miras öğelerine ilişkin oluşturduğu ürünü paylaşabilme a) Yaşadığı ildeki somut ve somut olmayan kültürel miras öğelerinden hareketle ortak mirasın önemi hakkında çıkarım yapar. b) Yapılan çıkarımlardan hareketle ortak mirasın önemini açıklayan bir ürün oluşturur. c) Ortak mirasın önemi hakkında çıkarımlarına dayalı olarak oluşturduğu ürünü paylaşır.
	SB.5.3.2. Anadolu'da ilk yerleşimleri kuran toplumların sosyal hayatlarına yönelik bakış açısı geliştirebilme a) Anadolu'da kurulmuş ilk yerleşmelerdeki toplumların sosyal hayatlarına ilişkin kaynakları inceler. b) Anadolu'da kurulmuş ilk yerleşimlerin özelliklerine ilişkin kaynaklardan edindiği bilgileri ifade eder. c) Anadolu'da kurulmuş ilk yerleşmelerdeki toplumların sosyal hayat unsurlarını günümüzdeki sosyal hayat unsurları ile karşılaştırır. ç) Anadolu'da kurulmuş ilk yerleşmelerdeki toplumların sosyal hayatlarını dönemin koşullarını göz önünde bulundurarak açıklar. d) Anadolu'da kurulan ilk yerleşmelerdeki toplumların sosyal hayatlarına yönelik çıkarımda bulunur. e) Çıkarımlarına dayanarak Anadolu'da kurulmuş ilk yerleşmelerde yaşayan toplumların sosyal hayatları ile ilgili bakış açısını kendi ifadeleriyle yansıtır.

**Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim
Programının Yaşam Becerileri Açısından İncelenmesi**

YAŞAYAN DEMOKRASİMİZ	SB.5.3.3. Mezopotamya ve Anadolu medeniyetlerinin ortak mirasa katkılarını karşılaştırabilme	
	a) Mezopotamya ve Anadolu medeniyetlerinin ortak mirasa katkılarını belirler.	
	b) Mezopotamya ve Anadolu medeniyetlerinin ortak mirasa katkılarının benzerliklerini listeler.	
	c) Mezopotamya ve Anadolu medeniyetlerinin ortak mirasa katkılarının farklılıklarını listeler.	
	Öğrenme Çıktısı ve Süreç Bileşenleri	
	Öğrenme Alanı	
	SB.5.4.1. Demokrasi ve cumhuriyet kavramları arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme	
	a) Demokrasi ve cumhuriyet kavramlarının niteliklerini belirler.	
	b) Demokrasi ve cumhuriyet kavramları arasındaki ilişkiyi belirler.	
	SB.5.4.2. Toplum düzenine etkisi bakımından etkin vatandaş olmanın önemine yönelik çıkarımda bulunabilme	
	a) Etkin vatandaş olmanın önemine ilişkin varsayımda bulunur.	
	b) Etkin vatandaşın sahip olması gereken özellikleri listeler.	
	c) Etkin olan ve olmayan vatandaş özelliklerini karşılaştırır.	
	ç) Etkin vatandaş davranışlarının toplum düzenine etkisine yönelik tahminlerde bulunur.	
	d) Etkin vatandaş olmanın önemini toplum düzeni açısından değerlendirir.	
	SB.5.4.3. Temel insan hak ve sorumluluklarının önemini sorgulayabilme	
	a) Temel insan hak ve sorumluluklarının önemine yönelik merak ettiği konuları tanımlar.	
	b) Toplumsal hayatta insan hak ve sorumluluklarının önemine yönelik 5N1K tekniği kullanılarak sorular sorar.	
	c) Temel insan hak ve sorumluluklarının önemine ilişkin bilgi toplar.	
	ç) Temel insan hak ve sorumluluklarının önemine ilişkin topladığı bilgilerin doğruluğunu değerlendirir.	
	SB.5.4.4. Bir ihtiyaç hâlinde veya sorun karşısında başvuru yapılabilecek kurumlar hakkında bilgi toplayabilme	
	a) Bir ihtiyaç hâlinde veya sorun karşısında başvuru yapılabilecek kurumlar hakkında bilgi toplayabileceği kaynakları belirler.	
	b) Belirlediği kaynaklardan ihtiyaç hâlinde veya sorun karşısında başvuru yapılabilecek kurumlar hakkındaki bilgileri bulur.	
	c) Belirlediği kaynaklardan ihtiyaç hâlinde veya sorun karşısında başvuru yapılabilecek kurumlar hakkında ulaştığı bilgileri doğrular.	
	ç) Belirlediği kaynaklardan ihtiyaç hâlinde veya sorun karşısında başvuru yapılabilecek kurumlar hakkında ulaştığı bilgileri kaydeder.	

Öğrenme Alanı	Öğrenme Çıktısı ve Süreç Bileşenleri
HAYATIMIZDAKİ EKONOMİ	SB.5.5.1. Kaynakları verimli kullanmanın doğa ve insanlar üzerindeki etkisini yorumlayabilme a) Kaynakları verimli kullanmanın doğa ve insanlar üzerindeki etkisini farklı kaynaklar üzerinden inceler. b) Kaynakları verimli kullanmanın doğa ve insanlar üzerindeki etkisini yazılı, görsel veya dijital ürünlere dönüştürür. c) Kaynakları verimli kullanmanın doğa ve insanlar üzerindeki etkisini ifade eder. SB.5.5.2. İhtiyaç ve isteklerini karşılamak için gerekli bütçeyi planlayabilme a) İhtiyaç ve isteklerini karşılamaya yönelik bütçe için gerekli olan kaynakları belirler. b) İhtiyaç ve isteklerini karşılamaya yönelik bütçe için gerekli olan kaynakları temin etme ve etkin kullanmaya ilişkin bir taslak oluşturur. SB.5.5.3. Yaşadığı ildeki ekonomik faaliyetleri özetleyebilme a) Yaşadığı ildeki ekonomik faaliyetleri çözümler. b) Yaşadığı ildeki ekonomik faaliyetleri alanlarına göre sınıflandırır. c) Yaşadığı ildeki ekonomik faaliyetleri yorumlar.
Öğrenme Alanı	Öğrenme Çıktısı ve Süreç Bileşenleri
TEKNOLOJİ VE SOSYAL BİLİMLER	SB.5.6.1. Teknolojik gelişmelerin toplum hayatına etkilerini tartışabilme a) Teknolojik gelişmelerin toplum hayatına etkileri hakkında gerekçeler sunar. b) Teknolojik gelişmelerin toplum hayatına etkileri üzerindeki tartışmalarda tutarsızlıkları tespit eder. c) Teknolojik gelişmelerin toplum hayatına etkilerine yönelik görüşleri çürütür veya kabul eder. SB.5.6.2. Teknolojik ürünlerin bilinçli kullanımının önemine ilişkin ürün oluşturabilme a) Teknolojik ürünlerin bilinçli kullanımının önemine ilişkin kanıtlara dayalı çıkarımda bulunur. b) Teknolojik ürünlerin bilinçli kullanımının önemine ilişkin kendi çıkarımlarına dayalı ürün oluşturur. c) Teknolojik ürünlerin bilinçli kullanımının önemine ilişkin oluşturulan ürünleri paylaşır.